ה"ג תניא כוותיה דשמואל: מאי אחריות. דקתני: שטר. ולא אחריות נכסים אלא עד שתכתוב לו שטר והוה לו לאחריות שאינה

יכולה לחזור עליו עוד: אי דקא טעין. ליה האי לוקח שני: מינך

זבנה. לוקח ראשון שנתן לך רביע כתקנת בית דין והדר אכלה שני

חוקה ותו לא מלי אמר ליה האי אחזי

שטרא דטפי מתלתא שנין לא מודהר

איניש בשטריה מאי איריא חזר ומכרה

לאחר אפילו לוקח ראשון נמי בתר

דאכלה שני חוקה אי הוה טעין ליה

חזרתי ולקחתיה ממך כתקנת חכמים

זה שלש שנים טענתיה טענה: לעולם

דלא טעין ולגון זה. דסיקריקון: טוענין

ליורש וטוענין ללוקח. הלוקח מסיקריקון

והורישה לבניו ואכלה ג׳ שנים או

מכרה לאחר ואכלה ג' שנים ובאו

בעלים להוליא ממנו ואינו יודע לטעון

ולומר לו הראשון קנאה ממך בית דין

טועניו בשביל היורש ובשביל הלוחח

ואפילו למ״ד בבבא בתראה אין טוענין

ליורש ואין טוענין ללוקח טענה זו

הראשון לקחה ממך הכא מודי דטעניינן

ליה דסתם מאן דובין מסיקריקון מידע

ידע ולא שדי זוזי בכדי ש ללוקח אם לא

על פי בעליםי: ואידך אי טעין אין.

אבל לוקח ראשון אי טעין אין אי לא

טעין אנן לא טענינן ליה דהא ידע אי

זבנה אי לא ואי איתא דובנה הוה

טעין: הבא מחמת חוב. עובד כוכבים

הבא מחמת חוב על ישראל: או מחמת

אנפרות. גזל בעלמה וחינו מסור

בידו להרוג ואנס העובד כוכבים

קרקעו בחובו או באנפרות: אין בו

משום סיקריקון. אם שהה בידו שנים

עשר חדש לתת רביע לבעלים כתקון

חכמים ויחזיק בקרקעו אלא מחזיר לו

הקרקע בחנם דגבי סיקריקון הוא

דחזרו ונמנו דכיון דגמר ואקני אגב

אונס מיתה ואפילו בתר דגזור כל

דקטיל לקטלוהיה מסתפי ליה מקמא

דקמיה דאקטול וסופו הוכיח שהניחה

בידו שנים עשר חדש ולח לעק עליו

והלכך נותן לבעלים רביע דקים להו

לרבנן דעובד כוכבים אוזיל גבי לוחח

רביע לפי שבחנם באה לו אבל האי לא

גמר ואקני מידי ואע"ג דשהתה שנים

עשר חדש לא באת לו שעה לכופו

הלכך אין מכירתו מכירה כללים: צריכה

שתשהה. ביד העובד כוכבים שנים

ל) נ״ל מיתיבי רשב״א,נ״ל מוספתל פ״ג],

ג) וב"ב כג.], ד) [תוספתה

ש נכ כצבן, יד נמוסכתו פ"ג הט"ז], ס (ג" הערוך בערך רבע א' א"ר הונא

י. רביע במעות וע״ם פי׳

רביע במעות ועיים פיי ארוך ונעיס], ו) [תוספתא פ"ג הט"ו], ז) סנהדרין לג, ח) [מא: וע"ש ל:], ע) [נ"ל ללוקחה. רש"ש.], י) בדפו"ר בעליה,

יא) [לעילנה:], יב) [ועמ"ם מוס' בזה בב"ק נח. ד"ה אי נמי], יג) [לעיל נה:],

יד) בדפו"רמס, עו) בס"ח:

יו) בינו (מש**ן בו**) בש מי עליה, שו) במהר״ם שי״ף הביא דבספר מוגה הנוסח:

רביע מעות שנתן לו יתן לו בקרקע או במעות דהיינו יכו', יו) בתוה"ר נוסף

בקרקע שהוא

פו א מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה יו סמג

עשין מח טוש"ע אה"ע

סימן ל סעיף טו: בז ב ג טוש"ע ח"מ סימן רלו סעיף ה וסעיף ז: פחדה מיי פ״י מהל׳ גזילה הלכה א סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן רלו סעיף ז וסעיף ח וע"ש:

:מוש"ע שם סעיף א

פסקי רי"ד

קנה: ת״ר הבא מחמת חוב ימחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון פי' אם העובד כוכבים לקח שדה מישראל בחובו ואחר כד מישו אל בחובו האחו כן מכרם לישראל אחר אין הבעלים יכולין לטורפה ממנו דה"ל למיפרעיה לעובד כוכבים ומיסבה מיניה דהא אין רצונו של עובד כוכבים להחמיסו ומדלא יהיב ליה דמיה ושקליה מיניה ש"מ אחולי אחיל ואין לו דין עם הלוקח וכן אם לקחה העובד כוכבים מישראל באנפרות שהיא גזילה באנפו זו שורא גוילוו שאין לו אונס מיתה שהיה לו לקבול עליו אצל המושל ולמה הניחה בידו אלא ודאי אחולי אחיל כדאמר רב יוסף לקמן (וגבי) [דכי] האי גוונא קתני דאין בו משום סיקריקון כגון דקביעי בי טיקו יקון כגון זיקביעי בי דוגר במתא וקעביד דינא דכיון דלא אזיל ותבעיה אחולי אחיל ואין לו דין גזלן פי׳ אין דין דין גולן פי׳ אין דין דין אנפרות שאם לקח ישראל מיד האנפרות יהיה מקחו בטל אלא מקחו קיים ואין בעלים הראשונים יכולים להוציאה מיד עובד מחבירו אע"פ ששהתה בידו כמה זמן לא נתייאש דאמר כל זמן דתבענא ליה בדינא שקילנא מיניה אבל בעובד כוכבים אם תשתקע בידו בודאי מייאש הלכך מדלא תבעיה אחולי אחיל ואין לו דין עם הלוקח: אמר רב יוסף נקטינן אין אנפרות בבבל והא קחזינן אנפו זוג בבביל וווא קווויגן דאיכא אלא אימא אין דין אנפרות בבבל מ״ט כיון דאיכא בי דואר ולא כיון דאיכא ושנים עשר חדש לא הוזכרו אלא בו דאילו אנפרות הדרא בלא דמי ולעולם: הכי קאמר אנפרות אין בו משום סיקריקון. דאילו פרון האיכא בי רואו היא אזיל אימור אחיל: זו משנה ראשונה היתה כך מסיקריקון מוקמינן לה ביד לוקח ונותן רביע אבל אנפרות בלא דמי הדרא ולעולם: **וסיקריקון עלמה.** דאמרינן דקיימא ליה ביד לוקח והוא ששהתה שנים עשר חדש ביד סיקריקון: אין אנפרות בנבל. משמע אין עובד כוכבים אונם קרקע מישראל בבבל . שמהרוגי מלחמה ואילך יש בהן דין סיקריקון והיו באין הבעלים וטורפין מתקח השת שבשתה שביל מוש ביל שתקר קרן. אך מתפרוש בכבב משתם שלי היתה וגזלה ממני אינו נאמן: אין דין בלפרות ואם בא ישראל לוערער על חבירו ואומר קרקע זו שלקחת מן העובד כוכבים שלי היתה וגזלה ממני אינו נאמן: אין דין איפרות בבבל. לאפסודיה ללוקח: רעילאי. כך שמו: עסקא. מס קרקע: מבני באגא. בני הבקעה. כך היה מנהגם פוסקים מס על כל הבקעה לתח כך וכך לשנה למלך והם מחלקין השדות ביניהם ונותן כ"א מס לפי חלקו המגיעו ונותנין לאחד והוא נותנו לגבאי המלך ואם . אותן בחנם ראו ב״ד של אחריהן שהשדות משתקעות ביד הסיקריקון הלך אחד מבני השדות לדרכו גבאי המלך תובע מבני הבקעה כל המס שלם. והבעלים של קרקע זו הלכו לדרכן ובני באגא שהיה כל המס ואין קונה מהם התקינו שלא יטרפום בחנם אלא מוטל עליהם נחנוה לגידול לפרוע המס בשביל הבעלים ולאוכלה: קדים ויהיב. למלך טסקא דתלת שנין: טירפא. שטר מבית דין לטרוף מקרקעות שלהם ידי מה שנתן שאילו לא באו הבעלים לטרוף ממנו לא היה מפסיד כלום ומעתה שיאכלוה אחרים יטול המלך מנתו מהם ולא נותן מעות ולוקח שדהו נותן מעות ודוקח שדהו או לוקח ממנו רביע ומחליטו לאותו לוקח שקנה מסיקריקון d) עוד דאפילו שהיו נמנעין מליקח מן הסיקריקון יעלו אלה בחשבון ונמצא זה מפסיד מה שנתן: אם כן עשים. הדבר כדין סיקריקון דאמרינן במשנה אחרונה שאינו מפסיד כלום דקתני קנה ונותן לבעלים מאי דאוזיל עובד כוכבים גביה או אם יש בידם ליקח יחזירו לו מעותיו והאי נמי לא יפסיד מה שנתן למלך וגבי כולה והכא לאו שמא יבואו הבעלים ויתנו מעות ויקחו שדותיהן התקינו שעד י"ב חדש יכולים הבעלים ליתן

מעות ולטרוף אבל מכאן ואילך כל הקודם ליקח וזילך ואינו נותן לבעלים

אלא רביע שזלזל לו הסיקריקון. אמר רב

בגון זה מוענין דיורש ודדוקה. פירש בקונטרס אפילו למ״ד בנ״ב דאין טוענין הכא מודה ולא מלינו שם פלוגתא אלא אמרי׳ בפרק לא יחפור (ב"ב דף כג.) טוענין ליורש תנינא טוענין ללוקח תנינא וכגון זה דאמר ה"פ אפילו כגון זה דסלקא דעתך דהדין

עם הבעלים דמה שלא מיחו מפני יראת הסיקריקון א: אבן יהביבן אנן אבליבן. והא דאמרינן בפ' חזקת (ב"ב דף נד:) גבי דורח הבתים דרעוותא דבני באגי דמטמרי הוו ומלכא אמר מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא והפסידו ב הקרקע לגמרי ג התס ד היו נשמטים מלפרוע אבל כאן שהבעלים הלכו ולא להשמט דין הוא דכל הנהו שני מאן דיהיב טסקא אכיל וכי הדרי אהדרי ארעא למרא:

למכתב ליה טירפא אכני באגא. לא אבני באגי דקביל מינהון דמה להן לפרוע מה שהקדים

זה אלא אמרוותא קמאי:

רביע בקרקע או רביע במעות. פירוש שו רביע במעות שנתן יתן לו ואותו רביע בקרקע או במעות יתן לו דהיינו חמישית בקרקע כדמפר׳ דנכי חומשא זבין ותימה דמאי פריך מברייתא דקתני רביע בקרקע או רביע במעות לשמואל דאמר רביע בקרקע שהוא שליש במעות דנכי ריבעה זבין הה היכה לפרושי נמי איפכא דרציע הקרקע יתן לו או בקרקע או במעות דהיינו שליש מעות^ו ואית ספרים דגרסי בדרב ובברייתא רביע בקרקע שהוא רביע במעות וכן י"ר"ח ומפרש רביע בקרקע שנתן דמים עליה דהיינו חומש דעל ארבע חומשים נתן דמים דנכי חומשא זבין:

הניח מעותיו על קרן הצבי: זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע: אמר רב יירביע בקרקע או רביע במעות ושמואל אמר ירביע בקרקע שהן שליש במעות במאי קמיפלגי מר סבר נכי רביע זבין ומ"ם נכי חומשא זבין מיתיביי זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע ויד בעלים על העליונה ירצו בקרקע נוטלין רצו במעות נוטלין אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קורמין לכל אדם רבי הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חודש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות

MIN עשר חדש דאי לא הדרא למרה ויהיב דמי כדקתני מתניתיןים שאם יש בידם ליקח הם קודמין לכל אדם: והאמרם אין בו משום סיקריקון.

אמר רב אשי כי תניא ההיא לאחר שבאו מעות לידו "אמר רב

תניא כוותיה דשמואל יור' שמעוז בז אלעזר יּה שמעוז בז אלעזר יּה אומר "לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו במל עד שתכתוב לו אחריות נימא תיהוי תיובתא דרב אמר לך רב מאי אחריוְת נמי שמר ת"ר ילקח מן הסיקריקון ואכלה שלש שנים בפני בעלים וחזר ומכרה לאחר אין לבעלים על לוקח שני כלום ה"ר אי דקא מעין ואמר מינך זבנה אפילו ראשון נמי אי דלא קא מעין ואמר מינך זבנה אפילו שני נמי לא אמר רב ששת לעולם דלא קא מעין ליה יוכגון זה ישוענין ליורש ושוענין ללוקח ואידך אי מעין אין ואי לא מעין לא: ת"רי יהבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון ואנפרות עצמה צריכה שתשהה שנים עשר חדש והאמרת אין בה משום סיקריקון ה"ק סיקריקון עצמה צריכה שתשהה י"ב חדש אמר רב יוסף נקטינן אין אנפרות בבבל והא קחזינן דאיכא אלא אימא אין דין אנפרות בבבל מ"ם ייכיון דאיכא בי דוואר ולא אזיל קביל אימא אחולי אחיל גידל בר רעילאי קביל ארעא במסקא מבני באגא אקדים ויהיב זוזי דתלת שנין לסוף אתא מרוותא קמאי אמרו ליה שתא קמייתא דיהבת אכלת השתא אנן יהבינן אנן אכלינן אתו לקמיה דרב פפא סבר למיכתב ליה מירפא אבני באגא א"ל רב הונא בריה דרב

שוה ארבע שלישי מנה: זו משנה ראשונה. רישא דמתניתין דקתני מקחו בטל: או רביע במעות. וקשיא לשמואל: כי תניא. רביע במעות

לאחר שבאו שליש המעות ליד הבעלים כשמואל קרי להו רביע דהא שלשה שלישי נתן לעובד כוכבים ולזה שליש הרי ארבעה והכי קאמר

מירפא אבני באגא א״ל רב הונא בריה דו ב זכולהו יהושע לרב פפא א״כ עשית סיקריקון אלא אמר רב הְונא בריה דרב יהְושע

וכרי, יו) במוס"ר נוסף תיבת: גריס, ובדפו"ר: וכן ר"ח מפרש,

מוסף רש"י טוענין ליורש וטוענין ללוקח. בית דין פותחים פה וטענה ליורש וללוקת שערער אדם עליהן ויש לו עדים שהיתה שלו או של אבומיו חה אמר ירשמיו מאבא או לקחמיו מפלוני שהוחזק בו ימים רבים הביא עדים שהוחזק בו אביו או המוכר לו שלש לקחו ממך או מאבותיך, טוענין לו בית דין ופוחחין לו פה, ואילו למי שלא לו פה, ואילו למי שלא ירשה ולא לקחה מאחר, כשאמר לו המערער מה אומר החזקתי בה ג' שנים ולם חתרו לי דבר. חנה במתני׳ דאין לו חזקה (ב"ב

מוסף תוספות

•(.X⊃

א. אפ״ה טוענין ליורש. מוס׳ הרח״ש. ב. הבעלים. שס. ג. כיון שלא פרעו המס. שס. T. מיירי דבשעת פריעת המס. שס. ה. (ד)לצורך עסקן. שס. 1. וי״ל דלרב ניחא דלא פריש חומש משום דקאי . לפרושי רביע דמתני׳. אבל מעות קאמר, הו"ל למתני שהוא שליש במעות, או ליתני רביע בקרקע או שליש במעות. שס.

פסקי רי"ד (המשר)

קנה ממנו השדה במנה נותן לו לבעלים רביע מנה שהשדה שמכר לו רמוה דנכי חומשא זבין ליה ואם רוצה שיתן לו הקרקע [כל כך] יתן לו עד שמגיע לרביע מנה שעושין מן השדה חמשה חלקים כל זלק שוה רביע מנה וידו של בעל [קרקע] על שי, בכי (קיקכן כי העליונה כדקתני בברייתא או יקח רובע מנה מעות יקח שוה רובע . מנה שהוא חמישית שדה רביע במעות כלומר מאי דקתני במתניתין נותן לבעלים רביע אמעות דיהב לסקריקון קאי ואם רוצה בו בעל השדה קרקע כל כך קרקע יתן לו

סיקריקון הוא המלך אין לו עליהסשיי כי אם המס ומפני אותו החוב נמכרה לזה ולא היה לו להקדים וליתן של שלש שנים: אמר רב רביע בקרקע או רביע במעות. או יתן לבעלים רביע מעות שנתן לעובד כוכבים או יתן לו קרקע שוה רביע המעות אם לקחה במנה נותן לו רביע מנה או מן הקרקע עלמו שוה רביע מנה דהיינו חמישית שבקרקע אם הבעלים חפלים בקרקע דקסבר רב נכי חומשא זבן מן העובד כוכבים שוה חמש בארבעה הלכך יהיב ליה רביע מנה או חמישית הקרקע דהיינו רביע מנה שהקרקע הנקנית מסיקריקון במנה שוה חמשת רביעים. ושמואל אמר רביע הקרקע עלמו נותן לו או שליש מנה דסבר שמואל נכי ריבעא זבן שוה ארבע לקח בשלש הלכך שדה זו שלקח במנה

נותן לבעלים רביעית הקרקע או מעות שיעור שיהו רביע כשתצרף של עובד כוכבים ושל בעלים יהו של בעלים רביע בכולן: שיהא רביע במעות דהיינו . חמישית השדה ושמואל סבר האי דקתני נותן לבעלים רביע אשדה קאי שממנה שנתן לו אינו מגיע אלא לג׳ חלקי השדה דנכי רבעא זבין ליה וכל השדה שוה מנה ושליש ורובע השדה מגיע שליש מנה וקי״ל

במעות ושמואל אמר רביע בקרקע שהוא שליש במעות במאי קמיפלגי מר סבר נכי רבעא זבין ומר סבר נכי חומשא זבין פי׳ רב סבר הא רובע דקתני במתני׳ דאוזיל גביה הסקריקון אמעות דיהיב ליה קאי שאם